

- створення екологічно та економічно обґрунтованої системи платежів за спеціальне використання природних ресурсів і збору за забруднення довкілля для стимулювання раціонального природокористування;
- зменшення негативного впливу процесів урбанізації на навколишнє середовище.

Проте, незважаючи на сформовану політику ресурсозбереження в Україні, існує низка проблем, які перешкоджають її реалізації та розвитку, а саме: нестача фінансових коштів для модернізації підприємств на засадах ресурсозбереження; суперечливість законодавчої бази та відсутність чітко налагоджених механізмів реалізації політики, підкріплених дієвим економічним стимулюванням; низький рівень інформування суб'єктів господарювання щодо можливостей та переваг впровадження новітніх технологій.

Література:

1. Данченко А. Фінансові механізми ресурсозбереження на сучасному етапі розвитку: банківська справа. – 2006. – 70с.
2. Шахраюк-Онофрей С. Природо-економічні та природо-екологічні фактори розвитку і розміщення продуктивних сил: їх вплив на формування економіки регіонів. – Чер.: Технодрук, 2008. Вип. 3. ч. 1. – 2008. – 80с.
3. Воронкова А.Э. Методологические основы формирования механизма управления конкурентоспособным потенциалом предприятия: вісник Східноукраїнського державного університету. – 2009 – 331с.
4. Амосов О. Ю. Проблема ресурсозбереження в Україні та шляхи її вирішення / О. Ю. Амосов, Н. Л. Гавкалова // Теорія та практика державного управління. – 2011. – 226с.
5. Закон України «Про ресурсозбереження»

КЛАСИФІКАЦІЯ ВИДІВ ЕНЕРГІЇ В ПРОЦЕСІ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

Калініченко О. В., канд. екон. наук, доц. каф. економіки підприємства

Полтавська державна аграрна академія

Рослинництво є складною еколого-економічною системою, відтворення в якій базується на використанні трудових, земельних, інформаційних та енергетичних ресурсів. Це вимагає залучення, переважно, вичерпних матеріальних засобів та енергетичних ресурсів, вартість яких постійно збільшується.

Енергетична оцінка сільськогосподарського виробництва є перспективним підходом до оцінки енергетичної ефективності, екологічної стійкості сільськогосподарських культур та зменшення сукупних витрат енергії [6, с. 121]. Енергетична оцінка також використовується для порівняння різних виробничих систем [3, с. 367].

Проте, енергетична оцінка розглядається як додатковий засіб до основного – економічного та екологічного дослідження. Причина цього –

недостатня розробленість методичних підходів до енергетичної оцінки, несвоєчасна їх адаптація щодо новітніх засобів виробництва та складність впровадження у практику господарювання.

Енергетична оцінка виробництва продукції рослинництва проводиться для визначення ступеня використання засобів виробництва, сонячної радіації, ґрунтово-кліматичних умов та інших чинників, що впливають на урожайність сільськогосподарських культур, дозволяє встановити екологічно допустимі межі енергонавантаження на одиницю площі.

Рослинництво є галуззю сільського господарства, в якій відбувається процес генерування, розподілу та споживання енергії, уречевленої в чинниках виробництва.

Особливість галузі рослинництва полягає в унікальній здатності сільськогосподарських культур за допомогою фотосинтезу здійснювати трансформацію сонячної енергії в органічну речовину (біомасу). Тому ефективність виробництва галузі рослинництва полягає у збільшенні енергії, уречевленої в біомасі сільськогосподарських культур, у тому числі за рахунок ефективного використання енергії трудових ресурсів та корисних копалин [2, с. 473; 4, с. 729; 5, с. 339].

У процесі виробництва сільськогосподарських культур енергія живої праці, поновлювана (природна) та непоновлювана (штучна) енергії трансформуються в енергію, що акумулюється в продукції рослинництва (рис. 1).

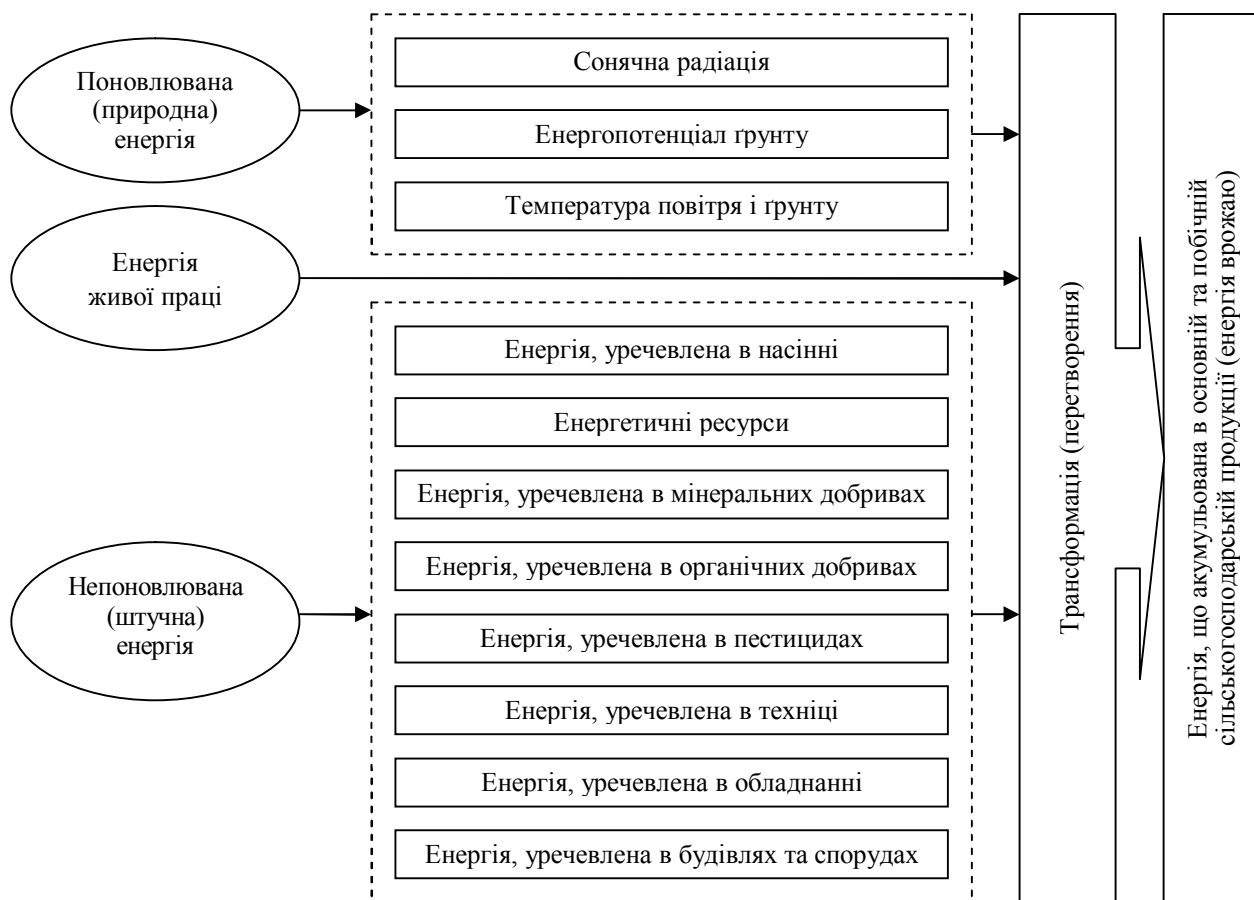

Рис. 1. Класифікація видів енергії в процесі виробництва продукції рослинництва

Джерело: авторська розробка

При цьому слід враховувати, що матеріалізоване вираження енергії може мати три основні прояви (рис. 2). При застосуванні класичних оціночних підходів, енергію як актив можна розглядати в ресурсному (згідно із витратним підходом), результативному (за дохідним підходом) та порівняльному аспектах.

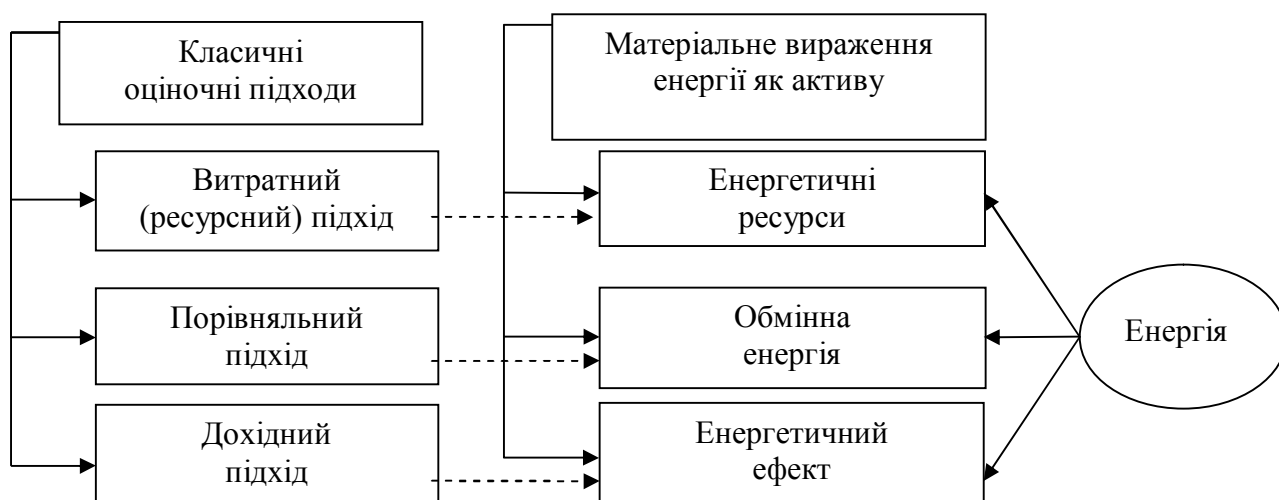

Рис. 2. Класифікація енергії як активу відповідно до застосування оціночних підходів
Джерело: авторська розробка

Між величиною сукупних витрат енергії та ефективністю виробництва сільськогосподарської продукції існує тісний зв'язок, максимальні значення яких обмежуються, здебільшого, екологічними параметрами. Це обумовлено тим, що в процесі виробництва продукції має місце рух матерії, загальною мірою якого є енергія.

Для різних регіонів України й аграрних підприємств величина сукупної енергії, накопиченої в продукції рослинництва, буде відрізнятися. Відхилення матимуть місце також у розрізі окремих об'єктів дослідження в динаміці. Це обумовлено природно-кліматичними умовами, техніко-технологічними відмінностями, біологічними властивостями видів та сортів сільськогосподарських культур, організаційно-економічними умовами (рис. 3).

Рис. 1. Чинники енергетичної ефективності виробництва продукції рослинництва
Джерело: [1, с. 154]

Усі складові системи тісно взаємозв'язані та взаємозалежні між собою. Це необхідно враховувати при розробці заходів з підвищення ефективності енергоспоживання.

Таким чином, поняття “енергія” пов'язує всі явища природи. Використання матеріальних об'єктів у виробництві обумовлює застосування енергетичного еквівалента також і в господарських операціях.

У процесі виробництва продукції рослинництва використовуються поновлювана, неоновлювана енергії та енергія живої праці.

Енергоспоживання у рослинництві визначається дією чотирьох груп особливостей сільськогосподарського виробництва: 1) біокліматичними умовами; 2) рівнем розвитку технологій виробництва продукції рослинництва; 3) технічним забезпеченням; 4) організаційно-економічними чинниками.

Література:

1. Калініченко О. В. Методичні засади оцінки енергетичної ефективності виробництва продукції рослинництва. Облік і фінанси. 2016. №2 (72). С. 150 – 155.
2. Akdemir, S., Akcaoz, H., & Kizilay, H. (2012). An analysis of energy use and input costs for apple production in Turkey. *Journal of Food, Agriculture & Environment*, 10(2), 473-479.
3. Ghasemi-Mobtaker, H., Keyhani, A., Mohammadi, A., Rafiee, S., Akram, A. (2010). Sensitivity analysis of energy inputs for barley production in Hamedan Province of Iran. *Agric. Eco. Environ.* 137, 367-372.
4. Jackson, T. M., Hanjra, M. A., Khan, S. & Hafeez, M. M. (2011). Building a climate resilient farm: A risk based approach for understanding water, energy and emissions in irrigated agriculture. *Agricultural Systems*, 104(9), 729-745.
5. Jones, M. R. (1989). Analysis of the use of energy in agriculture – Approaches and problems. *Agricultural Systems*, 29(4), 339-355.
6. Khan, M., Khan, S., Mushtaq, S. (2007). Energy and economic efficiency of wheat production using different irrigation supply methods. *Soil Environ.* 26, 121-129.

ВИКОРИСТАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ У БУДІВЕЛЬНІЙ СФЕРІ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Катруша Г. С., студентка факультету ЕіП

Димченко О. В., д-р екон. наук, проф.

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

Основні джерела енергії – такі як нафта, вугілля, газ або енергія з атомних станцій є недовговічними і з часом постійно зменшуються. До того ж у процесі згорання вони вивільнюють CO₂, який забруднює навколишнє середовище. Їм протиставляються поновлювані ресурси або альтернативні джерела енергії – геотермальна енергія, чи енергія сонця.

Альтернативні джерела енергії є абсолютно екологічними, та нескінченними, а отже відмові від атома, газу чи нафти – це лише питання часу. І багато економічних суб'єктів у різних сферах вже звернулися до